

**Кошеваров Ігор,
Дворніков Михайло**
здобувачі, 242 Туризм
Науковий керівник: Безугла Людмила, д.е.н., професор
НТУ «Дніпровська політехніка»

РИЗИКИ В ТУРИСТИЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Причиною виникнення кризи у туризмі є ймовірність настання певного ризику. Всесвітня туристична організація визначила 4 групи ризиків у туризмі:

1. Ризики соціального та інституційного характеру: рівень дрібної та організованої злочинності та насильства, тероризм, соціальні, політичні, релігійні конфлікти, військові дії.

2. Ризики туристичної діяльності та суміжних галузей (транспорт, спорт та торгівля, які можуть бути небезпечними для туриста, його фізичного стану та економічних інтересів): низькі стандарти будівництва туристичної інфраструктури (конструкцій, пожежостійкість, екологічність матеріалів);

3. «Прогалини» у законодавстві, недобросовісна конкуренція, комерційні ризики та шахрайство.

4. Ризики, пов'язані з власне туристом: захоплення небезпечними видами спорту, недбайливе водіння авто, споживання шкідливої їжі та напоїв, відвідування небезпечних місць, втрата особистих речей та документів, перевезення заборонених речей, подорож у нездоровому стані [1].

Варто зазначити, що поряд з «класичними» причинами ризиків в туризмі макроекономічного характеру, в останні десятиліття значно зріс вплив природних джерел ризиків у туризмі та джерел ризиків соціально-політичного характеру, що представлено у таблиці 1.

Таблиця 1

Джерела виникнення кризових явищ у туризмі

Джерела кризових явищ у туризмі	Приклади
<i>Ризики соціально-політичного характеру</i>	
збільшення активності терористичного руху та «знакові» терористичні акти у стратегічно важливих дестинаціях	«Ісламська держава», «Аль-Каїда», «Талібан», терористи-смертники інших мусульманських терористичних організацій. Нью-Йорк (2001), Балі (2002), Мадрид (2004), Лондон (2005), Єгипет (2006), Бомбей (2008), Мумбаї (2008), Франкфурт (2011), Бостон (2013), Париж (2015), Брюссель (2016).
локальні військові конфлікти	Афганістан, Косово, Камбоджа, Центральна Африка, Україна, Сирія.
існування міжнародної контрабанди наркотиків	Мексика, Колумбія, інші країни Латинської Америки.
<i>Природні джерела ризиків</i>	
землетруси та цунамі	Китай (1976), підводний землетрус в Індійському океані (Таїланд, південь Індії, Індонезія, 2004), Китай (2008), Гаїті (2010), Японія (2011), Філіппіни (2012), Італія (2012), Чилі (2014), Японія (2015), Іспанія (2016).
торнадо та урагани	ураган Катріна (Багамські Острови, Куба, штати США – Луїзіана, Міссісіпі, Флорида, Джорджія, Алабама, 2005), ураган Наргіз (Бангладеш, М'янма, Індія, Шрі-Ланка, Бірма, 2008), тайфун Парма (Каролінські острови, Філіппіни, Тайвань, Китай і В'єтнам), ураган Сенді (Ямайка, Куба, Багамські Острови, Гаїті, Флорида у США, 2012).
лісові та степові пожежі	Каліфорнія, Австралія, Іспанія.
спалахи епідемій та грипу	вірус H1N1 (2003-2004) та H5N1 (Мексика та США, 2009), епідемія гарячки Ебола в Західній Африці (2014–2015), світова пандемія Covid19 (2019-2023)

Туристичне середовище, яке включає в себе природні, соціокультурні та економічні аспекти, може бути піддане різноманітним ризикам. Наведемо кілька ключових ризиків в туристичному середовищі:

1. Природні катастрофи: Землетруси, повені, урагани та інші природні катастрофи можуть негативно впливати на туристичні регіони, призводячи до зруйованих інфраструктур, втрат життів та змін в пейзажах.

2. Кліматичні зміни: Зміни клімату можуть призводити до змін в туристичних сезонах, втрати природних ресурсів, а також збільшення ризику природних катастроф.

3. Епідемії та пандемії: Розповсюдження захворювань, таких як віруси або бактерії, може впливати на здоров'я туристів та обмежувати масові подорожі.

4. Соціокультурні конфлікти: Спричинені релігійними, етнічними чи політичними розбіжностями, конфлікти можуть призводити до небезпеки та обмежень для туристів.

5. Терористичні загрози, війни: Акти тероризму та війни можуть стати серйозними ризиками для туристичних регіонів, призводячи до зменшення попиту на подорожі в такі області. Війни спричиняють значні ризики знищення культурних, історичних, природних об'єктів.

6. Економічні труднощі: Рецесії та економічні труднощі можуть призводити до зменшення фінансових можливостей туристів і тим самим впливати на туристичну індустрію.

7. Негативні відгуки та соціальні мережі: Негативні відгуки у соціальних мережах можуть швидко розповсюджуватися і впливати на репутацію туристичного напрямку чи підприємства.

8. Надмірний туризм: Перенаселеність та надмірний туризм можуть спричинити зношення природних та культурних ресурсів, а також призводити до зменшення якості для місцевого населення та туристів.

9. Технологічні ризики: Кібератаки або технічні неполадки можуть впливати на роботу онлайн-систем бронювання та інфраструктури туристичних підприємств.

10. Корупція та незаконна діяльність: Корупція може впливати на рівень безпеки, якість послуг та інші аспекти туристичного бізнесу [1,2].

Здатність ефективно вирішувати та управляти цими ризиками визначає стійкість та успішність туристичної індустрії в певному регіоні.

Особливу увагу Всесвітня Організація Туризму приділяє групі ризиків, пов'язаних з природним середовищем, безпекою туристів та тероризмом, яке особливо актуалізувалося після вересневих подій у США у 2001 році. На тлі тих подій почала формуватись концепція «безпечного туризму» (The concept of safe-tourism) для всіх учасників туристичного процесу – туристів, працівників у сфері туризму, жителів туристичної дестинації.

Варто зауважити, що наведені класифікації кризових ситуацій не є вичерпними, оскільки тенденція до наростання невизначеності середовища бізнесу дедалі частіше призводить до виникнення нових нетипових для системи управління ситуацій, а отже збільшує ризик настання кризових ситуацій [2,3]. Тому очевидним є факт необхідності спільної роботи у сфері антикризового менеджменту у туризмі на рівні міжнародних туристичних організацій, регіональних та національних туристичних організацій. Паралельно з роботою на макрорівні кожен окремий мікросуб'єкт національного туристичного ринку повинен розробляти власну антикризову політику.

Список використаних джерел:

1. Фоміна О. В., Сопко В. В., Прокопова О. М. Ризики туристичної діяльності в обліку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 22. С. 26–31. DOI: [10.32702/2306-6814.2018.22.26](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2018.22.26)

2. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Рудковський О. В., Белікова С. О. Аспекти безпеки розвитку туристичної галузі України в умовах гібридних загроз. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 11. С. 10–15. DOI: [10.32702/2306-6814.2019.11.10](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2019.11.10)

3. Шишкін, І., Польова, О., & Фартушок, Н. (2023). Зміни готельно-туристичної індустрії Європи після пандемії Covid-19. *Економіка та суспільство*, (52). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-82>

Кришталь Олена,
здобувачка, 242 «Туризм і рекреація»
Науковий керівник: Шикіна Ольга, к.е.н., доцент
Одеський національний економічний університет

МІСЦЕ МУЗЕЇВ У КУЛЬТУРНО-ПІЗНАВАЛЬНОМУ ТУРИЗМІ

Музеї відіграють важливу роль у культурно-пізнавальному туризмі та мають значний вплив на туристичну індустрію загалом. Місце музеїв у культурно-пізнавальному туризмі може бути важливим з кількох причин:

1. Збереження культурної спадщини: Музеї часто є хрещенням для збереження і відновлення культурної спадщини. Вони допомагають зберегти і виставити на публічний погляд історичні артефакти, мистецькі шедеври та інші цінності.

2. Освіта і пізнання: Музеї надають можливість туристам отримати освіту та пізнавальні враження. Вони часто організують виставки, лекції, майстер-класи та інші освітні заходи для відвідувачів.

3. Популяризація культури і мистецтва: Музеї розповідають про історію, мистецтво та культуру різних народів і цивілізацій. Вони сприяють популяризації мистецтва та розумінню культурних традицій.

4. Туристичний атракціон: Багато музеїв стали важливими туристичними атракціями у своїх регіонах. Вони приваблюють відвідувачів з усього світу та створюють туристичний попит.

5. Економічний внесок: Музеї сприяють розвитку туристичної індустрії та приносять економічний внесок у місцеві громади. Вони створюють робочі місця, збільшують попит на готелі, ресторани та інші послуги.

6. Збереження історії і культурної ідентичності: Музеї допомагають зберегти історію та культурну ідентичність регіонів та країн. Вони важливі для подолання забуття та збереження спадщини.

Музеї здатні приваблювати туристів, несуть навчальну та пізнавальну функцію, а також відіграють значну роль у збереженні та популяризації культурної спадщини. Вони додають глибину та контекст подорожам та допомагають розкрити багатогранність історії та культури різних місць.

Наведемо деякі всесвітньо відомі музеї:

1. Лувр (Париж, Франція). Дата заснування: 1793 рік. Лувр – один з найбільших і найвідоміших музеїв у світі. Він славиться своєю великою колекцією мистецтва, де представлені шедеври від античних ремесел до картин Вінченца да Вінчі, Моне та інших видатних художників.

2. Британський музей (Лондон, Велика Британія). Дата заснування: 1753 рік. Британський музей є важливим центром для збереження та вивчення світової культурної спадщини. Він має унікальні колекції артефактів, включаючи Розеттський камінь та античні скульптури.

3. Метрополітен музей мистецтва (Нью-Йорк, США). Дата заснування: 1870 рік. Метрополітен – один із найвідоміших мистецьких музеїв світу. Його колекція включає твори мистецтва з різних епох та культур, включаючи картини, скульптури, декоративне мистецтво та археологічні знахідки.

4. Музей Модерн арту (Нью-Йорк, США). Дата заснування: 1929 рік. МоМА – це провідний музей сучасного мистецтва, де представлені твори видатних художників, таких як Пабло Пікассо, Вінсент ван Гог та Анді Уорхол.

5. Ватиканські музеї (Ватикан, м. Рим, Італія). Дата заснування: 1506 рік. Ватиканські